

Valutahandel snabb väg

Tredje avsnittet i Investerarskolan handlar om valutahandel. Att ta valutapositioner var till helt nyligen inte något för vanliga privatpersoner, men nu finns även den möjligheten. Men se upp! Säkerhetskraven hos vissa företag är väldigt låga, vilket snabbt kan leda till stora förluster.

ILLUSTRATION: TOBIAS FLYGAR

Som aktieplacere är det oundvikligt att man på det ena eller andra sättet kommer i kontakt med valutamarknaderna. Om man har handlat med utländska aktier i år, oavsett om det är med Carlsberg i Danmark eller Coca-Cola i USA, har man på ett tydligt sätt fått känna på den stora betydelse valutakursens svängningar har för resultatet av placeringen. Med en svensk krona som åkt berg-och-dal-bana mot de flesta andra valutor har utvecklingen för kronan varit nästan lika viktig som för aktiekursen.

Om man inte gör direktplaceringar i utländska aktier märker man samma effekt som om man äger fonder med utländska aktieinnehav, och även om man placerar till 100 procent på den svenska börsen påverkas de svenska exportbolagens resultat och aktiekurser av valutafluktuationerna.

Handlar man inte alls med aktier eller värdepapper räcker det med att man besöker ett växlingskontor för att köpa utländsk valuta till en resa för att få en inblick i hur lite eller mycket en svensk krona är värd. Svängningar i valutakurserna är sålunda något de

”Svängningar i valutakurserna är något de flesta är vana vid.”

flesta är vana vid, men även om många svenskar är rutinerade aktieplacere agerar få aktivt på valutamarknaden för att försöka tjäna pengar på upp- och nedgångarna.

De bakomliggande orsakerna till detta är bland annat bristande kunskap om valutahandel samt att det under lång tid varit svårt och otillgängligt för privatpersoner att agera på denna marknad. Valutamarknaden har en klart annorlunda karaktär än aktie-, råvaru- och räntemarknaderna, och vi fokuserar därför i denna artikel på att ge en inblick i och förståelse för hur världens i särklass största finansiella marknad är uppbyggd och fungerar samt på hur själva handeln går till.

Valutamarknaden är den i särklass största finansmarknaden i världen, med en daglig rapporterad volym om över 1 900 miljarder USA-dollar som byter hand mellan köpare och säljare världen över. Därmed är den betydligt större (likviditetsmässigt) än den amerikanska aktiemarknaden.

Valutamarknaden är en så kallad OTC-marknad (”over the

Kursplan

1. Råvaror
2. Hedge- och alternativa fonder
- 3. Valutor**
4. Räntebärande papper
5. Strukturerade produkter
6. Terminer och optioner
7. Sammanfattning/avslutning

counter”), vilket betyder att det inte finns någon central börs där transaktionerna utförs. Och till skillnad från aktiemarknaden finns inte valutahandeln på en fysisk marknadsplats utan sker genom ett väl fungerande nätverk. De olika aktörerna i nätverket är sammanlänkade genom datorer och telefoner. Ingen handel med fysisk valuta sker, utan valutaposterna förs elektroniskt mellan olika banker och konton.

Till skillnad från många andra marknader kan det därför ske handel vid samma tillfällen men till olika priser mellan olika aktörer på marknaden. Prissättningen är dock oftast relativt lika mellan olika marknadsaktörer; den stora skillnaden mellan valutamarknaden och andra marknader är att det inte finns någon information angående hur stor volym som handlats under en viss tidsperiod eller till vilket pris.

Varje dygn öppnar handeln i Nya Zeeland, följd av Sydney i Australien, Tokyo i Japan, London i Storbritannien och New York i USA. Valutamarknaden är aktiv så länge det finns öppna

... till rikedom eller ruin

banker i något av de större finansiella centrumen i världen. En handelsvecka håller på från och med söndag natt till fredag natt, det vill säga i 5 dagar, 24 timmar per dag. Men den huvudsakliga handeln äger rum från måndag

morgon i Tokyo fram till fredag eftermiddag i New York.

När man handlar valuta gör man alltid affärer i två olika valutor samtidigt, det vill säga man köper eller säljer en valuta mot en annan. När man köper en valuta

går man "lång" i den, och när du säljer en valuta går du "kort". På grund av valutatransaktionernas symmetri är du alltid lång i en valuta och kort i en annan. Valutors kurs noteras alltid parvis, exempelvis EUR/USD (euro/USA- ▶

INVESTERARSKOLA Valutor

dollar), vilket innebär att när en valuta ökar i värde (stärks) sjunker en annan i värde (försvagas).

Den första valutan i ett par kallas basvaluta, medan den andra kallas för motvaluta. Basvalutan är "basen" för köpet/försäljningen. Om man till exempel köper EUR/USD så köper man euro och säljer samtidigt dollar. Så länge som positionen är öppen kommer dess värde att svänga i takt med marknadens växelkurs. Vill man stänga sin position måste man utföra en likvärdig och motsatt affär i samma valutapar, det vill säga för att stänga sin position om man är lång i en post EUR/USD måste man göra motsatsen och gå kort i en post EUR/USD.

Det finns två grundläggande orsaker bakom valutahandel, skydd ("hedging") och spekulation, och spekulationshandeln omsätter betydligt mer pengar än skyddet. Många internationella företag valutasäkrar sina penningflöden för att säkerställa sina intäkter. Att låta stora valutaflöden vara oskyddade kan få en betydande inverkan på ett företags resultat när till exempel dollarkursen mot den svenska kronan kan svänga med över 30 procent på årsbasis.

Den spekulativa handeln på valutamarknaden är mycket omfattande, och det klassiska citatet att en position som är öppen i mer än tre timmar är detsamma som livstid för en valutamäklare säger något om intensiteten på världens största marknad.

Handel förekommer i omkring 70 olika valutapar, men naturligtvis står de stora världsvalutorna för merparten av volymen. Ett av de absolut mest handlade valutaparen är just EUR/USD, och tror man att Europa får en betydligt starkare ekonomisk tillväxt än USA, med följderna att euron stärks mot dollarn, ska man köpa EUR/USD. Om man, däremot, tror att den amerikanska riksbanken höjer räntan kraftigt, med stora valutainflöden och en stärkt dollar som följd på bekostnad av eurons värde, ska man göra tvärtom och sälja EUR/USD.

Det allra enklaste, men dyraste, sättet att handla valutor är att göra det med kontanter på ett växlingskontor, och knappast någon agerar så i syfte att tjäna pengar. Ett betydligt bättre tillvägagångssätt är att man skaffar ett valutakonto för dollar eller euro hos en bank, men detta kräver oftast ett relativt stort minimikapital.

Penningmarknadsfonder som placerar i dollar- eller eurobase-

10 000 valutaenheter, till exempel 10 000 USA-dollar, men vill man handla 1 miljard dollar är det inget problem på denna synnerligen likvida marknad.

En avistaaffär på valutamarknaden innebär en växling av en valuta mot en annan, med likvid två dagar senare. Som vi beskrivit ovan är avistapriset på valuta alltid ett tvåvägspris, vilket innebär att valutamäklaren ställer både

rade räntepapper med kort löptid är ytterligare ett alternativ, och för en aktieplacering är det naturligtvis intressant att försöka hitta lågt värderade amerikanska eller europeiska aktier samtidigt som dessa valutor är nedpressade mot den svenska kronan. I föregående artikel beskriv vi utförligt hur en börshandlad fond fungerar, och det finns sådana som är direkt kopplade till upp- eller nedgångar för olika valutor.

I denna artikel tänker vi dock inte titta närmare på de placeringsalternativ som nämns ovan. Eftersom valutamarknaden har en så pass annorlunda karaktär än övriga finansmarknader vill vi i stället ge en inblick i hur direkt valutahandel, utan omvägar genom andra instrument, fungerar.

Den som handlar med valuta betalar inget kurtag, oavsett hur många eller hur stora affärer han/hon gör. Minimistorleken för ett valutakontrakt brukar vara

köp- och säljkurs. Priserna sätts vanligtvis med fyra decimaler. Skillnaden mellan köp- och säljkurserna kallas ofta med ett engelskt ord för "spread".

Denna skillnad är kostnaden för den som handlar och samtidigt inkomstkällan för det företag som utför handeln, och den kan variera stort, beroende på vilka parter som gör affären. I valutahandeln talar man om pip, som står för "Percentage In Point". Ett pip i valutahandel är lika med 1/100 av 1 procent. Vid valutahandel i realtid brukar spreaden ligga på mellan 1 och 5 pip, medan banker kan debitera 30–40 pip när de handlar med individuella kunder. Växlingskontor för turister tar i ordentligt och kan ta 400–600 pip när de växlar valutor.

På grund av en allt hårdare konkurrens har spreaden när man handlar valuta i realtid blivit allt mer pressad de senaste åren, och de större valutahandelsföretagen erbjuder i princip samma vill-

kor. Viktigt att notera är dock att spreaden kan gå isär (skillnaden mellan köp- och säljkurser ökar) inför viktig ekonomisk statistik eller när valutamarknaden blir instabil och ovanligt svängig, till exempel vid ekonomiska kris-situationer.

Hävstång

När man handlar valuta i spekulations-syfte görs detta nästan alltid med ett säkerhetskrav. För valuta ligger säkerhetskravet vanligtvis på mellan 0,5 och 2 procent av värdet på den underliggande positionen. Om säkerhetskravet är till exempel 1 procent innebär detta att man behöver satsa bara en hundradel av värdet på positionen för att få samma exponering mot marknaden som du fått om du hade investerat i valutan direkt.

Detta kallas hävstångseffekt, och det är viktigt att man är medveten om att både vinsten och förlusten blir mycket större i förhållande till det investerade kapitalet än värdet på positionen. Rör sig valutan är rätt håll med 1 procent blir vinsten 100 procent, men om det motsatta sker är hela insatsen borta!

Majoriteten av valutahandelsbolagen erbjuder sina kunder att välja säkerhetskrav (så länge minimikravet inte underskrids), och det kan inte nog betonas att för hög risknivå och för liten kapitalbas att handla med brukar vara ett av de absolut säkraste sätten att förlora pengar på.

Marginal

Marginalen är en buffert och det kapital som måste finnas på kontot för att valutapositionen ska förbli öppen. Det kapital som överstiger marginalkravet på kontot fungerar som en kudde för handlaren. Om handlaren förlorar så mycket på en position att kapitalet faller under säkerhetskravet och hela bufferten (det kvarvarande kapitalet) har använts kommer ett meddelande från valutahandelsföretaget att kunden måste sätta in mer kapital som säkerhet på kontot.

I normala fall måste handlaren

skjuta till mer kapital redan innan det går så långt att det kommer ett utökat säkerhetskrav eller att positionen stängs.

Normalt kommer tre meddelanden. Det första meddelandet talar om att man är fullinvesterad och inte kan ta fler positioner. I det andra meddelandet ber handlaren kunden att sätta in mer pengar, alternativt sälja delar av positionen. Om det sista meddelandet kommer innebär detta att systemet automatiskt kommer att sälja delar av eller hela positionen.

Sammanfattning

Det finns ett flertal valutahandelsföretag (valutahandel i realtid via Internet) man kan bli kund hos om man vill spekulera på valutamarknaden. Det är dock viktigt att man är noggrann och väljer ett företag som verkligen är seriöst, det vill säga etablerat och välkänt och som erbjuder små skillnader mellan köp- och säljkurs och betonar riskerna med hävstångshandel i stället för att tala om stora vinster och små insatser.

Seriösa företag erbjuder inte ovana privatpersoner med begränsat kapital ett säkerhetskrav på 0,5 procent, det vill säga en hävstång på 200 gånger, utan vill att kunderna ska lyckas och inte spekulera bort sina pengar. Flera välrenommerade utländska aktörer har etablerat sig i Sverige, och även vissa av de svenska aktienämklarna erbjuder valutahandel för privatpersoner i samarbete med internationella valutahandelsföretag.

Oftast kan man öppna ett övningskonto utan pengar, där man kan träna sin förmåga att handla med valutor. Genom övningskontot får kunden tillgång till handels- och analysystem och kan ta positioner med låtsaspengar.

Självklart är det en fördel att träna, öva och testa så mycket som möjligt innan man placerar verkliga pengar, men man måste vara medveten om att den psykologiska pressen är mycket tyngre när man handlar med verkliga pengar.

”Se till att göra din hemläxa ordentligt innan du börjar med valutahandel.”

Självklart kan det vara intressant att agera på valutamarknaden och utnyttja de låga säkerhetskraven, men det är mycket viktigt att man är medveten om att risk i högsta grad är ett tveeggat begrepp och att det är betydligt mer obehagligt att förlora pengar än vad det är lustfyllt att tjäna dem.

Se därför till att göra din hemläxa riktigt ordentligt innan du börjar med valutahandel. Läs noga på vad som påverkar de valutor du tänker placera i och studera deras beteendemönster ingående. Testa först med övningsaffärer, fortsätt med småaffärer, var beredd på att förlora och utvärdera resultatet. Se till att hålla dina kostnader låga och att du verkligen förstår hur hävstången slår och fungerar.

Även om man är skicklig ökar risken för att misslyckas om man har för litet eget kapital i förhållande till de positioner man tar, eftersom hela det egna kapitalet snabbt kan försvinna vid en oväntad nedgång. Att vara underkapitaliserad är inte bra i någon form av affärsverksamhet, och det är därför en uttalad rekommendation att man inte arbetar med för låga säkerhetskrav. Det finns inga genvägar till lönsam handel, oavsett vilken marknad man handlar på, utan framgång kommer som resultat av ett målmedvetet arbete, en väl genomarbetad metodik, sund riskhantering och mental disciplin.

C-G Gyllenram och Tony Ugrina driver Ability Asset Management, www.aam.se, som arbetar med kapital- och fondförvaltning. Om du vill läsa deras marknadsbrev, där de varje vecka kostnadsfritt publicerar börs- och råvaruanalyser, kan du anmäla dig via www.marknadsbrev.se.

Tidigare avsnitt av skolan finns att läsa på www.aktiespararna.se/utbildning.